

wijzigd: 'Hulp geregeld door Joodse Raad'. Vervolgens werd de tekst in gedeelten geknipt. Met dat al vroeg Schreieder, die wist dat een marconist slechts een minuut of tien in de lucht mocht zijn, zich af of SOE geen verdenking zou putten uit het feit dat zo lange telegrammen doorgeseind werden. Hij besloot dat risico te aanvaarden en begon de telegrammen door te geven, overigens met de klacht van 'van Hemert' er bij dat ze zo lang waren. Toen SOE-Dutch op 12 januari '43 het eerste grote gedeelte van de gedecodeerde teksten aan het Nederlandse departement van oorlog deed toekomen voor doorzending aan de koningin (de Engelse dienst leende zich niet voor rechtstreekse berichtgeving aan haar), werd daarbij opgemerkt:

*'We have already pointed out to your operator that he should use his judgment in regard to the matter which he will transmit, explaining tactfully to the originator that long messages giving information of a general nature already well known in this country, should not be sent.'*¹

Wat Vorrink in eerste instantie precies van 'de Wilde' te lezen kreeg, weten wij niet. *'Die ganze Reaktion von der anderen Seite war'*, aldus Schreieder, *'ein Funkspruch der folgenden Sinn hatte: 'Die Dinge interessieren uns nicht, für uns ist primär die Einhaltung der Sendezeit massgeblich.' Das war praktisch der Inhalt des Funkspruchs. Er bezog sich auch auf die Judenfrage. Ich kann mich erinnern, dass ich seinerzeit mit Rauter, besser gesagt: Rauter mit mir, gesprochen hat und dass Rauter sagte: 'Diesen Funkspruch sollte man in der holländischen Presse veröffentlichen.'*²

Wij willen hierbij opmerken dat de door deze passage gewekte indruk niet juist is. Het eerste telegram dat SOE aan 'van Hemert' zond, was namelijk niet *'die ganze Reaktion'*. Er volgde een nadere reactie waaraan beraad met de Engelse autoriteiten ten grondslag gelegen had. Die nadere reactie die vermoedelijk medio maart bij Vorrink binnenkwam, hield in dat de regering de door Vorrink bepleite represaille-acties 'politiek te gevaarlijk' vond, 'men (was) bang voor represailles van Duitse kant'³, *'in this way the misfortunes of the country would be increased.'*⁴ Vorrink kreeg dus wel degelijk antwoord, zij het laat. Bovendien had hij het feit dat minister-president Gerbrandy begin februari het gehele overheids personeel in een krachtige radio-

¹ Brief, 12 jan. 1943, van SOE-Dutch aan de minister van oorlog (a.v., p. 660).

² Getuige J. Schreieder, a.v., dl. IV c, p. 71. ³ Getuige J. J. Vorrink, a.v., p. 1733.

⁴ Deze formulering treft men aan in de Engelse vertaling van een rapport van de Abwehrstelle Niederlande III F aan Berlijn, 26 maart 1943, waarin een overzicht gegeven wordt van het *Spiel* tegen Vorrink van medio januari tot eind maart 1943. (Enq., punt f, bijl. VI bij gestenc. bijl. 10)